

GORIŠKA STRAŽA

Kopirski se ne vračajo. Ne frankirani pisma se nesprijetno jemajo. Oglasi, katere je treba vnaprej plačati, se računajo po dogovoru.

Izdaja konarica »Goriška Straža«. Odgovorni urednik: Franc Novak.

Tiska: »Narodna Tiskarna« v Gorici, ulica Veturini št. 9.

Iskaja v Gorici vsak četrtek opoldne. Večja za celo leto 12 L., mesečno 1 L., za inozemstvo 16 L. Na naročila brez dopolnjenega računa se ne bomo ozirali. Posamezne številke stanejo v razprodaji 20 stotink. Uredništvo: Ulica Veturini št. 9, aprava ul. Veturini 9.

Mirna beseda

Dogodki se prehitujejo, čas beži z mogočno kladivo mirno nas in kuje nov svet; komaj se porodi eno dejanje, je pred nami drugo, stranke in narodi menjajo svoja mesta v neprestanem toku, zdaj je na vrhu eden zdaj drugi, v neprestanem trenju se kosajo sile, najbolj gorje pa je vedno onemu, ki je majhen in šibek, zrno med kamni, ki ga neusmiljeno meljejo.

Srdce se nam krči ob dogodkih, ki občutno zadevajo ne samo našo svobodo kot narod, ampak žalijo tudi človeško svobodo; izrekli bi grenke besede na račun onih, ki bi jih preslišali in šli svojo pot dalje, a jih hranimo v srcu za prihodnje dni. Gluhim ušesom ne bomo govorili, med seboj si imamo povedati vse kaj drugega, ne da bi si težili srce s spomini na strah in grozo.

Dogodki zadnjih dni nas jasno preprčujejo, da se pogrezamo od dne do dne v bolj čuden položaj, katerega vrhunec ne more več biti daleč. Ali gremo v brezpravnost? V popolno anarhijo? Kaj si boš mislil in kaj boš govoril, če te nihče več ne ščiti, če si bil ogoljušan za vse lepe obljube? Kakšen državljan pa si, če nosiš vse dolžnosti in nimaš niti pravice do varstva tvojega življenja in imetja? To do oprasanja ki rastejo zadnje dni sama od sebe in se zajedajo s skrbjo za bodočnost v našo dušo.

Ta položaj ne more trajati dolgo. Vsaka voda se unese, vsaka sila pride enkrat do vrhunca in čas se stara dandana bolj naglo kot kdaj prej. Ta pojav je nesomnjen, ki je prorokoval revolucijo, socializma, ki je danes zlezal ob prvem udarcu v obraz pod mizo.

Delavsko ljudstvo trpi danes pretepanje in požiganje svojih žuljev; tega nenavadnega blagoslova smo v obilni meri deležni tudi mi Slovenci. Oboji se moramo za to zahvaliti socializmu in njegovim voditeljem in slep je, kdor ne obrne obraz od njih. Pošteno ljudstvo bo tudi brez njih našlo svojo pot in spregovorilo kadar bo čas in prišlo do pravice, od Boga in od narave potrjene.

Do takrat pa moramo vztrajati za vsako ceno. Ne bomo se borili ne s pestjo in ne s palico, z duhom se bomo borili; vse svoje moči moramo združiti in ustvariti močno podlago za naš kulturni in gospodarski blagor. Treba je, da postane nemo neodvisni, da smo neodjenljivi, trezni in složni. Imamo moč, ki je večja od vseh naših klevetnikov: posestniki smo zemlje, s katere nas ne more pregnati nobena sila. Treba pa je tudi, da smo trenutno pripravljene na morebitne žrtve. Malodušje bi bilo danes največji naš sovražnik; zgodovina nas uči, da malodušje ni prihranilo niti ene žrtve, ampak jih je povečalo.

ALBIN KUŠCAR.

Bajka o zlati tašči.

(Konec.)

Prišedši domov, je Božič takoj prepisal pesem, dodal ji kratko spremeljevalno pismo na urednika in jo odposlal še z večerno pošto priporočeno in ekspresno leposlovnemu listu v mesto. Popolnoma se je umiril. Resnica mora na dan, naj potem zahteva pravična ocena velikih zaslug zlate tašče še toliko truda na pesniškem polju, še toliko poti k Martinu in še toliko stroškov.

Drugi dan je bila nedelja. Po kosilu na zasedla Božičeva družina svojo mizo na prostranem Martinovem vrta pod senčnato murvo. Otroka sta se zabavala z babico, ki jima je pravila morda že stotič več, no lepo pravljico o Snežuljki, medtem ko sta pretresovala Božič in Božička dogodke minulega tedna in delala načrte za bodoče dneve.

»Veš kaj, nekaj te mi pa le čudno zdi! Ne spominjam se, da bi bilo toliko ljudstva pri Martinu, kolikor ga je ravno danes. Saj je prišla malodane polovica meščanov sem.«

»Sam sem tudi že opazil to, draga ženka. Pri oni-le irizi tam v kotu je pevsko društvo. Gospod, ki reže sir, na desni

V teh težkih trenutkih, ko se nam krči pest, zgrabimo za delo in ustvarjamo svoje sanje! To je najboljši odgovor, ki bo rodil sadove. Ta, ki razbija se ubije, kdor dela, žanje. Od nas samih je odvisno, če bomo želi; vera v same sebe in zvestoba do nas samih nam je potrebna, vse drugo nam bo dodeljeno!

Komunizem in naši kmetje.

Zdaj, ko se bližajo volitve, hodijo komunisti kaj pridno — na deželo in pridigujejo celo našim kmetom svoj novi evangelij, seveda na tak način kot je ljudstvu najbolj povšeči. Oni dobro poznajo razpoloženje naroda, vedo tudi, da naše ljudstvo vé, kaj se pravi ne biti neodvisen gospodar svoje zemlje, saj imajo žalostno primero v brskih kolonih. Zato so komunisti lepo zatajili pravi komunistični program: odpravo zasebne lastnine, kar bi spravilo naše kmete v položaj, podoban kolonom v Brdih, in trdijo, da so komunisti za razdelitev veleposestev sicer, a za odpravo lastnine ne.

Isto je trdil tudi dr. Gustinčič na nekem shodu, ko je videl da kmetje odklanjajo to zahtevo, katero jim je bil razložil dr. Besednjak; dr. Gustinčič je zatajil komunistični program in izjavil, da dr. Besednjak ne govori resnico. Kdo tedaj laže?

V »Edinosti« je podal nato dr. Besednjak odgovor, v katerem se opira na komunistični »Osnovni zakon socializacije zemlje«, ki ga sam dobro pozna, za katerega pa danes komunisti ne vedo ali nočejo vedeti. Naj navedemo par najzanimivejših mest, da spoznamo pravi namen komunistov:

»Vsaka lastninska pravica na zemlji, na zakladih zemlje, na vodah, na gozdovih in na naravnih bogastvih zemlje je v okviru federalistične socialistične republike ruskih sovjetov odpravljena.«

Zdaj smejo kmetje to (ne svojo, ampak tujo) zemljo vporabljati na posebno prošnjo.

»Prošnja mora vsebovati sledeče točke: ime in naslov osebe, ki želi uporabljati zemljo, njen prejšnji poklic, namen, radi katerega prosilec želi uporabljati zemljo, inventar, ki ga prosilec že ima, kraj, kjer zaproseno zemljišče leži in oblika zemljišča.«

Vlada pa lahko prošnjo tudi odkloni: »Če agrarno oblastvo volostnega sovjeta odkloni prošnjo za uporabo zemlje, se more predložiti zadeva (tekem enega tedna) distriktnemu sovjetu; če distriktni sovjet prošnjo odkloni, se v teku dveh tednov zadeva lahko predloži pokrajinskemu sovjetu.«

mu sedi gospodičar v rumeno-svileni bluzi, je znamenit tenorist. Da bi ga ti slišala, njegov glas je diven!»

»Tudi meni ugaja njena svilena bluza. Priporost kraj, a vendar eleganten. Okraski — samo ročno delo!«

»Vidiš, tam zraven so uradniki. Na koncu mize sedi svetnik s svojo soprogo. Njen oče je baje milijonar!«

»Ne kvasi takih! Milijonarjeva bči, pa bo nosila tako preprost slammik! Takega je kupila pred tremi leti naša poštarica.«

»Tretjo mizo od vhoda, na desni, so zasedli trgovci, moji tovariši iz mesta. Zapazili so me, vidiš, kako me pozdravljajo!«

»Ne samo trgovci, vsi navzoči nas opazujejo. Čemu, zakaj? Gotovo si zadnjič v mestu bleknil kako neumno, sicer bi ne bilo sedaj toliko ljudi tukaj in bi se ne uprle vse oči na nas!«

Božič je pogledal po vrta in spoznal, da je govorila žena resnico. Od vseh strani, od bližnjih in oddaljenih miz, so se osredotočili pogledi v Božičeve osebi, vse ga je opazovalo, trgovci, pevci, uradniki. Ali ne sedi tam uradnik Ozebek? Božič se je spomnil Ozebkove pravljice o tašči minuli četrtek in bil je koj na jasnem. Edino on je bil spravljen njegovo taščo v promet in vzbudil pri vseh meščanih radovednost nanjo in na njenega zeta. Božič se je čutil počaščenega in mirno, da, celo nekam ponosno je prenašal vse poglede.

Iz tega je več kot jasno, da izgubi kmet v komunistični državi vso pravico do svoje zemlje pa bodi veleposestnik ali kočar. Tudi lahko komunisti pravico do vporabe zemlje kar odvzamejo; tudi o tem govori poseben člen postave. Če je namreč oseba nezmožna, da bi obdelovala zemljo, mora iti. Naši kmetje bi se pač lepo zahvalili za tako vslugo, da bi jih spodili na starost z zemlje, v katero so zakopali svojo mladost in svoje moči.

Taka je resnica, s katero se komunisti boje na dan, ker vedo, da bi naleteli pri našem ljudstvu na hud odpor. Zobe bi pokazali šele tedaj, ko bi prišli do vlade. Grdo in nevedno pa je počenje ljudi, ki ne kažejo svojega pravega obraza, ker se ne upajo z resnico na dan, ker vedo, da je med našim ljudstvom toliko zdrave razsodnosti, da bi pri ti priči pokazali vrata ljudem, ki jih hočejo spraviti v najhujšo osebno in gospodarsko sužnjost.

Zborovanje pri Sv. Luciji.

V nedeljo 20. febr. 1921 je imelo »S. K. gospodarsko in politično društvo za tolminski okraj« v dvorani župana Mikuzja svoj občni zbor. Dvorana je bila popolnoma nabita — udeležilo se je občnega zbora do 450 mož in žen. O delovanju društva je poročal Josip Abram, župnik v Sv. Luciji. Društvo je spoznalo potrebo, da se požiivi in preosnuje v društvo »Kmetiskih in delavskih zvez«. V ta namen je pojasnil glavne programatične točke »Kmetiskih in delavskih zvez« dr. Josip Bitežnik. Zborovalci so želeli, da bi pri tej priliki slišali tudi drugi zvon, ki se bolj radikalno doni čez svetovno plan, ali inženir Gustinčič ki je dan poprej obrazil tolminski kot, se tega shoda ni hotel udeležiti. — Škoda — naši zborovalci bi imeli več dobička, če bi slišali tudi zagovornike najradikalnejšega komunizma. Upamo, da bodo imeli tolminski zborovalci vendar enkrat priliko slišati zagovornike obeh struj. Nasprotnike najboljše spoznaš, če si stojijo v javnosti v odkriti borbi nasproti: iz njih gibanja, načina govora, iz njihovih oči in celokupnega nastopa razbere zdravi, naravni razum njihovo resnobo, namen in kar je glavno, njihovo lastno vero v stvar, katero zastopajo. Zelo lepo je razvil kmečki program »Kmetiskih in delavskih zvez« župan Rejec iz Šebrelj. Zborovalci, ki so bili po veliki večini kmetje so mu pritrdili in s tem priznali, da je program »Kmetiskih in delavskih zvez« njihov program, da to ni program izmišljen po ljudeh, ki ga s peresom, govorom in delom samo nadalje razvijajo in nudijo svojo pomoč, da se on tudi po vsi naši deželi uresniči. Sanjati in trpeti ob velikih idealih in končnih ciljih znajo tudi zagovorniki socialnega programa »Kmetiskih in delavskih zvez« — ali oni

tipijo rajši sami nad tem, da ne morejo svojih idealov popolnoma izvesti in tako preosnovati človeško družbo, kakor bi ona morala biti in kakor ona živi v njih samih. Oni nočejo izrabljati male peščice 600.000 Jugoslovenov za ideale ki jih je rodilo v njih več ali manj duševno življenje.

— Označil je nadalje pomen drž. zbornih volitev nadič. Rakovšček in njih važnosti, katerih so se zborovalci dobro zavedali.

Nato se je izvolil odbor iz 10. članov za preosnovano društvo »Kmetiskih in delavskih zvez«.

H koncu je govoril o lokalnih potrebah in bedi župnik Josip Abram, nakar so zborovalci sklenili sledeče resolucije:

1.) Vlada naj takoj odredi, da se izmenja avstrijski denar, ki ga še ni naše ljudstvo izmenjalo, bodi radi nejasnih dvoumnih odredb vlade, bodisi zaradi tega, ker ga ni moglo izmenjati vsled vladine krivde.

2.) Istotako naj vlada takoj izmenja v Jugoslaviji naloženi denar naših zadrug in zvez, ki je bil v zmislu postave začasno naznanjen in leži še vedno tam v neizmerno škodo dežele brez vsakih obresti. — Ker zadržuje vlada izmenjavo tega denarja, ki ga je lepo število milijonov, protipostavno, je dolžna povrniti zadrugam in zvezam tudi vso škodo na obrestih.

3.) Vlada naj čim prej in pravočasno izplača že itak silno prizadetemu ljudstvu vojno škodo na premočninah ter naj se izogiblje tiste krivične trdosrčnosti, s katero nam skuša izplačevati le toliko lir, kolikor znaša škoda v kronah po predvojnih cenah.

4.) Kar zadeva vojne škode na nepremičninah, poslopih in zemljiščih, naj izda vlada jasne odredbe, da bo ubogo ljudstvo vedelo, pri čem da je. Danes nihče ne zapu vladi! Vsakdo se boji zahrbtnosti in izkoriščevanja. Protestira se odločno proti nameravam odredbi vlade, ki hoče baje vojnim oškodovancem izplačevati potom bank polovico odškodnine v gotovini, drugo polovico pa v vrednostnih papirjih — državnih zadolžnicah.

Vojno odškodnino naj se čim prej popolnoma izplača, oziroma naj se poskrbi, da bodo še pred zimo popravljene in vpostavljene hiše in gospodarska poslopja.

Odločno se protestira proti vsakemu vknjižbam na vpostavljena poslopja, ki jih vlada baje namerava izvršiti ali jih je morda celo že izvršila kar na svojo pest. Ubogo ljudstvo ni zakrivilo vojnih škod in pravična in sveta je njegova zahteva, naj se mu zopet vse vpostavi, kakor je bilo pred vojno. — Po vojni prizadeti kraji hočejo in imajo vso pravico biti vsaj enakopravni z onimi kraji in deželami v zaledju, ki niso bili po vojnih dogodkih porušeni in opustošeni. Vse škode, zlasti moralne, ljudstvo itak nihče ne more poravnati.

edino le študent Boleslav, ki je sedel tik govornika), in kot zlato potaščenega ozioroma s taščo pozlačenega zeta.

»Kakšna bo šele veselica, ko preberejo vsi navzoči moj sonet v prihodnji številki našega najuglednejšega leposlovnega lista!« Te misli se ni mogel iznebiti Božič, trkal na desno, trkal na levo, bratil se z basisti, svetniki in jestvinarji, sestri s soprani, tipkaricami in šiviljami in da niso bili prihrčali ocvrti piščanci v spremstvu zabeljene solate pred njegovo precej motno oko, bi bila prišla celo milijonarjeva hči v njegovo vinsko in poljubno sorodstvo.

»Torej jaz sem oni človek, ki nima sebi enakega ne v domači vasi, ne v bližnjem mestu, ne v obsežni okolici, ne v deželi!« tako si je govoril Božič stopajoč počasi in previdno proti domu. Tu pa tam se je tudi ustavil, da je lažje predel svoje misli. »Jaz, edini zet z zlato taščo! Sovrstniki mi postavijo spomenik, pozni rodovi me bodo opevali kakor kraljeviča Marka; v zgodovino pridem in moj rojstni kraj postane Meka, kamor se zatečejo vsi zetje iskat novih sil za svoje vsakdanje boje.«

S takimi mislimi je Božič po večerji tudi zaspal.

Nekaj dni je minilo, ko je došlo toli zaželjeno pismo iz mesta.

»Velečeni gospod pesnik! — S svojim sonetom ste nas spravili v veliko zadrego. Ni za naš list, še manj pa za naš

»Mož, jaz grem sedaj domov pripravljat večerjo. Ti le ostani, če hočeš! A vedi, da boš drevi večerjal najljubšo jed, ocvrte piščance s solato. Črez dve uri te pričakujemo!« Božička je namignila materi, pozvala otročiča in vsi štirje so se odtegnili z naglim odhodom splošnemu opazovanju.

Ni bila še dobro izginila z vrta omenjena četvorica, ko so že romali od vseh strani razni znanci in neznanci k Božiču pozdravljati ga in se mu predstavljati. V Božičevih možganih se je z vsakim pozdravom, z vsako predstavljajo utrljala končna ugotovitev, da je postal junak dneva. Nasmehnil se je. Usoda si je pač dovolila z njim, kakor do tedaj še z nobenim drugim, pravcoto šalo. On, ki ima zlato taščo, je junak, vsi drugi, ki so v trajnem, javnem ali prikritelem dvoboju s svojimi taščami, vsi oni, katerim je tak boj pojekljil živce in jih seznanil z vsemi obrambnimi sredstvi, niso junaki, so bojazljivci.

Uradniki so zvalili Božiča v svojo sredo. Pevski zbor je prepeval, pesem je sledila pesmi, umetna narodni, zbori samospjevom. Ko so si pa privoščili pevci kratak odmor, da si obrišejo potna čela in nalove potrebne sape za nove napore, je vstal uradnik Ozebek, potrkal na kozarec in slavil z izbranimi besedami gosp. Božiča kot nesebičnega rodoljuba, kot vzornega pisatelja (podatke mu je moral dati

5.) Kljub postavnim določbam se je ubogemu ljudstvu in to še posebno ob vojnih črtah, kjer je bolj ali manj še vse v ruševinah vstavilo begunske in poljedeljske podpore. Begunci morajo plačevati stanarino po drugih stanovanjih iz lastnega žepa! Mnoge družine nimajo delovnih moči, da bi si obdelali polje, — nimajo vprežne živine, — nimajo gnoja, ker je poprej cve-toča živinoreja skoraj zatrta, — nimajo sredstev, da bi si dali od drugih obdelati, nimajo torej zadostnih ali sploh nobenih pridelkov in zdaj jim je še poslednja pomoč — krvavo opravičena podpora, od-vzeta! Zasluziti tudi nima kdo kaj — od česa naj žive? Naj jih občina podpira! Ali ni vojna kriva njihove bede?

6.) Tudi že davno priznane naknadne begunske podpore se nimajo izplačati! To je v nebo vprijoča krivica! Ljudstvo zahteva, da se izplačajo čim poprej in to brez-pogojno!

7.) Vsaki begunski družini, oziroma družini vrtničega se vojaka gre postavno dvo, oziroma trimesečna podpora. Tudi te so se v decembru kar vstavile. Zahtevamo, da jih vlada popolnoma izplača.

8.) Vse polno docela upravičenih rekurzov glede begunskih in vojaških pod-por leži že mesece in leta nerešenih v Trstu. Zahtevamo, da se vsi ti utoki čim po-prej pravično rešijo ter se podpore izpla-čajo.

9.) V uradih in po železnicah naj se nastavijo uradniki, ki so zmožni jezika, ki ga ljudstvo govori.

10.) Naj se ohrani šola na isti višini, kot je bila pred vojno. Smo proti uvajanju poučevanja italijanščine in to zlasti v kra-jih, kjer je le poldnevni pouk, ker bi tudi radi tega zelo trpeli vsi drugi predmeti.

11.) Protestiramo odločno proti vsa-kršnemu pitalijančevanju in pačenju kra-jevnih imen, kakor tudi pačenju naših priimkov.

12. Protestiramo proti vsem surovim napadom fašistov, ki se dan na dan po-javljajo po deželi in v mestih ter jih naj-odločneje obsojamo. Odločno pozivljamo vlado, da napravi v tem oziru takojšen red, ker je njena dolžnost, da čuva pravil-ce življenja in imetja svojih državljanov.

Zastava in grb Jugo-slavije.

Odprava plemstva.

Zadnje dni so se vršile v Bel-gradu važne seje ustavnega odbora, ki sklepa in stvareh, ki bodo ostale trajno v veljavi. Nekaterih manj važnih debat ne bomo priobčevali. Dne 16. tm. je govoril Etbin Kristan, ki je za ljudovlado, ločitev cerkve od države in podržavljenje šol. Demokrat dr. Šumenkovič je dejal, da je za Jugoslavijo mogoče samo nacionali-stična ustava. Protivi se ustanovitvi se-nata in zahteva močno eksekutivno oblast in močan parlament. Ekonomsko iznašanje naj se izvrši brez potresov v državi.

Dne 19. tm. je govoril pri seji član Jugoslovanskega kluba dr. Ante Dulibić in zahteval naj se država imenuje »Jugo-slavija«. — Komunist dr. Macković je iz-javil, da so komunisti za sovjetsko ljudo-vlado, dokler pa tega ne dosežejo, jim je vseeno ali žive v eni ali drugi obliki dr-žave. Država naj bi se imenovala »Jugo-slavija« uradni jezik naj bo poleg srbohr-vaškega tudi slovenski, ki ni narečje, ampak samostojen literarni jezik. Govo-rnik zahteva tudi, da naj se z ustavo za-jamčijo pravice manjšin.

koš. Vsi naši kritiki hvalijo pesem, govo-re o novem talentu, ki se sicer v tem pr-vem poskusu še ovija okrog priznanih vzorov, ki pa obeta, da se v najkrajšem času osamosvoji, a naš odgovorni urednik vkljub temu noče priobčiti soneta radi lju-bega miru v hiši. Poročen je in taščo ima. Vaš krasni sonet pa naravnost vpije po uglašitvi. Gotovo nam ne boste steli v zlo, da smo ga izročili nadarjenemu skla-datelju, ki je obljubil, da pride vaša pesem kot prva točka v vzporedni prihodnjega koncerta. Skladatelj je namreč samec, ni-ma žene, nima tašče, zato se lahko loti de-la brez najmanjšega strahu. Res je žalost-no dejstvo, da vplivajo oziri na ljubi mir v družini tudi na našo literaturo, upoštevati pa moramo vsekakor tudi gospoda cenzo-rja, ki ima ženo, ki ima taščo. Pri skladbi pa potisne melodija besedilo v ozadje. — Zeloč si iskreno Vašega sodelništva pri našem listu in v nadi, da nas razveselite v najkrajšem času z novim prispevkom. Vas pozdravljamo

Čim bolj je rastlo zanimanje za ze-ta z zlato taščo, tem slavnější je po-stajal njegov domači kraj. Vas Bo-kovje, ki sta jo poznala pred dobri-m mesecem izmed meščanov mogoče samo sodnijski eksekutor in davčni birič, se je že kosala z drugimi letovišči in izle-tišči za prvenstvo. Podjetja inženir in stanovil črez noč avtomobilski kousorci in vsako nedeljo je čakalo na glavna tr-

Radikalec Jovanović se je izjavil za monarhijo, jezik naj bo srbohrvaški slo-venski. Minister Trišković se strinja, da naj bo grb tak, da se slovenski ščit v grbu sestavi tako, da bo imel tri zvezde in polmesec pod njimi. Službeni jezik naj bo srbohrvaški slovenski. Zagovarja pa na-slov »Kraljevina Srbov, Hrvatov, Sloven-cev«, a demokrat Tomljenović mu odgo-varja in je za naziv »Jugoslavija«. Nato se je vršilo glasovanje.

Prvi stavek prvega člena: »Država Srbov, Hrvatov in Slovencev je ustavna, parlamentarna in nasledstvena monarhi-ja«, se sprejme s 33 proti 9 glasovom.

Drugi stavek: »Službeni jezik drža-ve je kraljevina Srbov, Hrvatov in Slo-vencev« se sprejme s 26 proti 16 glos-ovom. Drugi člen: »Grb kraljevine je dvo-glavi beli orel v poletu na rdečem ščitu. Vrh glave je krona kraljevine. Na prsni ino orel ščit, na katerem so srbski grb (beli križ na rdečem ščitu z ognjenim žarkom v vsakem kraku), hrvatski grb (25 rdečih in srebrnih polj) in slovenski grb (peterokraka zvezda in polmesec pod njo). Državna zastava je modro-belo-rude-ča v horizontalnem položaju napram ver-tikalnemu drugu«. Ta člen se sprejme z 32 proti 10 glasovom.

Tretji člen: »Službeni jezik kraljevi-ne je srbsko hrvatsko slovenski, se sprej-me z vsemi glasovi, razen s komunistič-nimi. Predlog poslanca dr. Zuvčića, naj bo trgovinska zastava državni grb na modrem polju, se odkloni.

Člen 4: »Državljanstvo je v vsej kra-ljevini eno. Vsi državljanji so pred zak-onom enaki in uživajo enako oblastveno zaščito. Plemiški naslovi in kakršnikoli privilegiji, ki izvirajo iz rodu, se ne pri-znavajo. Fidejkomisi se bodo reševali na podlagi posebnega zakona. Člani kraljev-ske hiše — v kolikor to ustava v posa-meznih primerih drugače ne določa — imajo iste pravice kakor ostali državljani. Priznavajo se samo naslovi, ki zna-čijo funkcije.« Tudi ta člen je bil sprejet z večino glasov. Peti člen so odgodili do prihodnje seje.

Iz drugih listov.

»Secolo« v Milanu o tržaškem van-dalizmu: »Mesto da bi slavili v Trstu last-no osvoboditev, se to mesto razsvetljuje nadalje s plamenim grmad, ki uničujejo ne-pravoverne liste. Včeraj »Edinost« danes »Lavoratore«. Politična strast utegne istakniti čustvene razloge, ki naj opravi-čujejo tudi manj zakonita in manj razum-ljiva bojna sredstva. Ali jasna razsodnost ne more drugače, nego da jih najresneje obsoja! Izkustva uče, da taka dejanja ne dovažajo do nikakega za civilizacijo kor-istnega uspeha; pač pa netižno sovraštvo, srd in mržnjo ter se ne dajo v današnjih časih na noben način opravičiti razen na ta, da izvirajo iz brezbržnosti in nespo-sobnosti oblastev, ki bi jih morala prepre-čevati. Ne: s plamenom grmad se ne iz-trebata razredno sovraštvo in upor! Ra-čun je zgrešen. Zasebno maščevanje us-tvarja tam žrtve, kjer bi morali biti le krivci in obsojenci!« — »Edinost« dostav-lja k temu opazko, kako je Avstrija kaz-novala svojčas krivce dogodkov v tržaški okolici ob priliki umora cesarice Eliza-bete; na cesarjev ukaz, naj se krivci naj-strožje kaznujejo, so dobili nespametneži skupno 200 let ječe. — In danes?

»Edinost« slov. učiteljstvu. »E-di-nost« prinaša članek v katerem slika veliki pomen enotne organizacije vseh gospodarskih in kulturnih sil in potrebo, da seže tudi naš izobraženec kmetu in delavcu pod roko in mu pomaga. V prvi

gu najmanj šest prostornih avtomobilov, da popeljejo radovedne meščane na deže-lo. Radi živahnejšega prometa ni mogel odkloniti bukovski župan predsedniškega mesta v cestnem odboru. Nekaj časa je nameraval Martin prekrstiti svojo krčmo v »gostilno pri zlati tašči«, toda v družin-skem svetu mu je njegova tašča blago-hotno — praska na licu je pričala o tem — namignila naj opusti enkrat za vselej svojo nameno, kar je Martin tudi storil, u-poštevajoč tehtnost in neizpodbitnost po-danih dokazov.

Zet Božič se je bil že vsemu privadil. Nič ga ni več presenečalo, in naj bi se bil potrudil tudi sam trgovinski minister na lastne stroške v Lukovje. Božič bi ga bil pozdravil z besedami: »Dobro došli, Ek-scelenca, pričakoval sem vas že sinoči! Pripravil sem vam sobo, poizvedel sem tudi, da vam gre pečen janček zelo v slast. Kar z mano, Ekscelenca, stregla nama bo zlata tašča sama!«

Zgodilo se je pa v vkljub temu nekaj, kar je spravilo Božiča iz ravnotežja. Veli-ki lepaki po vasi, po mestu in okolici so naznanjali občinstvu, da uprizori Kino-I-deal senzacionalno novost: 5367 m dolgo »Zlato taščo« z Maksom Linderjem kot zetom in s Henny Porten v glavni naslovni ulogi. To remek-delo da prekaša naj-znamitejše filme kakor »Quo vadis«, »Graf Monte Cristo« i. t. d. in da odpa-dejo radi velikih nabavnih stroškov vse

vrsti tudi učiteljstvo. Nezmislno bi bilo, če se vežemo s tujimi strankami, ker bo-do one zastopale samo svoje koristi. — Edina rešitev Slovencev je, da se samo-stojno organizirajo in slovensko razum-ništvo se mora postaviti tja, kamor jo kliče življenski interes Slovencev. Veli-ka večina učiteljstva je to razumela.

»Edinost« piše o »Eri nuovi«, ki sicer nima stranke za seboj in danes vedno hujše napada slovenski živeli, da je to poluradno glosilo civilnega komisarijata, kar nekaj pomeni. Radi tega se je tudi ta-ko razjaril manifest društva »Edinost«, in zlobno namiguje o denarju, ki se bo na-bral za narodno-obrambni sklad, ko je vendar jasno, da ga bomo rabili za svoje kulturne naprave, za gospodarsko orga-nizacijo i. t. d. Tudi se »Era nuova« rada sklicuje na besede kakega lista v Jugo-slaviji, kot da smo tu odgovorni zanje. Le od države je odvisno, ali bo videlo ljud-stvo v nji svojo nasprotnico ali ne. Kdor postopa krivično, ne more izzvati lju-bezni.

Dopisi.

— Iz Vrtojbe. Tu ni nič posebnega, le to moramo omeniti, da so nas že pred-prejšnjo nedeljo obiskali fašisti, ki jim je postalo v mestu dolgčas. Za pretvezo so dobili čisto neznan vzrok, ki so ga do-mačini že davno pozabili. Preje so že strašili v Št. Andrežu, prišli v Molarjevo in Paškulinovo gostilno, se vedli čisto po svoje, parkrat tudi ustrelili, da so imeli večje veselje, gostje pa so zbežali. Tudi v dve zasebni baraki so udrli in niso sto-rili drugega kot da so spravili ljudi iz po-stelj. Seveda so potem lepo izginili, da orožništvo ni moglo dobiti krivcev. To je bilo v sredo, dne 9. t. m.

V Vrtojbi se je tudi že cel teden zani-mal za g. Svaro neki človek, ki nima huj-šega na vesti, kot da je bil udeležen pri napadu na koncert v Centralu. Ta je agi-tiral po Vrtojbi za italijanstvo z revolver-jem in grožnjami, da morajo postati vsi Slovenci Italijani, če ne z lepa pa z grda. V župnišču je kričal nad služkinjo, ker župnika ni našel doma. Tedaj je tudi ob-ljubil, da pripelje na izlet v Vrtojbo večjo družbo ljudi. To je tudi storil v nedeljo dne 13. t. m. med 3. in 5. uro popoldne. Pripeljal je 20 mladeničev, ki so se vedli tako kot povsod drugje, če beremo poro-čila o njih. Če povemo to dejstvo, jim pač ne more biti v nobeno sramoto, saj se celo ponašajo stem. Par strelcov, par za-ušnic in razbitih napisov, kaj je to! Tudi nič ne moti dejstvo, da so bili orožniki navzoči in niso ganili niti z mezinem. Pri Batističevi gostilni so razbili tablo in pretepli sina gostilničarke. Od tam so šli v občinski dom, potrgali vse uradne napi-se in razglase, žalili župana Sauniga in taj-nika, vdrli v čitalnične prostore, kjer so razmetali časopise in žalili člane, ki so bili v bralnici, razbili društveni napis in odnesli tablo. Šli so tudi v župnišče, pogledali, če ne hrani v kleti kaj nevarnega in odnesli par iztisov lista »Avanti«. Kon-čno so šli v zadružno gostilno, nekeli-ko streljali in razpodili goste. Tudi bombo so vrgli, ki je počila ob zidu blizu okna. Ko so obiskali še Nemčevo gostilno, so odšli proti Šempetru, kjer so šli v Zadružni dom in prepodili goste iz pivne sobe. Bli-zu vasi so dobili domačina, ki so ga pre-tepli in mu napravili z revolverjem lukn-jo v suknji. — To je kratko poročilo o tem dogodku. Ljudje poročajo tudi od drugod o podobnih obiskih, zadnje čase so bili spopadi in požigi tudi v Furlaniji, isto se vrši po vsi Italiji, isto grozijo tudi trentinskim Nemcem. Ti izleti imajo sicer prozoren namen, a naše ljudstvo je pre-

olajšave pri vstopnih in sicer za otroke do dvanajstega leta in za vojake do na-redniškega čina. »Na vse sem bil priprav-ljen,« tako si je trdil Božič, ko je stal pred takim lepakom. »Da bo pa skalala moja tašča iz stroja na belo platno onkraj dvo-rane in to črez glave mnogobrojnega ob-činstva, ne, kaj takega bi si ne upal niti sanjati! Kaj poreče moja zlata tašča k vsemu temu?« Ves v skrbeh je stopil pred svojo taščo. »Ne vznemirjajte se!« ga je tolažila. »Morda pa bo imela predstava zdravo, poučno jedro, mogoče izpreobrne marsikatero osebo. Glavna stvar je pač to, da ste vi zdravi in da se imamo radi!«

Iz tega odgovora je spoznal Božič, da je bila njegova tašča iz samega pristnega zlata, iz zlata, ki se je bilo prej preiskusilo v alkoholu pobratinstva, v ognju pose-strinstva, pod električnimi žarki kino-predstave, sedaj pa in preiskusnem ka-menu bojazni, zrcalče se tako leno v vprašanju: »Kaj poreče na vse to tašča?«

»Gotovo sem se mu bila zamerila,« se je pogovarjala tašča, »sicer bi se me ne bal. Če sem se mu nehote in nevede zamerila, treba to popraviti in si iz proste volje naložiti pokoro!« In tašča je delala od zore do mraka po kuhinji, v trgovini, po hlevu, privoščevala zetu vsakovrstnih razvedril, samo da bi si ne jemal toliko k srcu nove dobe, ki je bila nastopila po odkritju zlate tašče v Bukovju potom ne-crečnega uradnika Ozebka. Delo taščinih

trezno, da bi se dalo izzvati v kake po-sledice. Svaka sila do vremena! pravi Hrvat.

— Št. Maver. Nič več ne slišimo o opustošeni vasi Št. Maver. Preteklo ne-deljo bi imeli praznovati veliki shod sv. Valentina. Zalostno je, da ga nismo mogli praznovati tako, kot bi bila potreba. Solčna vas toži v razvalinah in hrepeni po novem življenju. Dajte nam cerkev, da se bomo imeli kam zateči v dušni po-trebi, dajte nam šolo, da bo imela mladina priložnost, da se izobrazi za življenje. Menda ni več vasice, ki bi bila danes brez obeh teh dveh naprav. Naše stanje je pač dovolj žalostno.

— Kobariško. Precej zavita je bila novica o zaplenjenem orožju v okolici Kobarida. — Italijanska »Tribuna« je pi-sala o tem in tudi po »Edinosti« so vpra-ševali po tej čudni novici — a nihče ni ničesar vedel. Celu mi, ki smo domačini, smo komaj doznali o tej veliki zaroti. Morda so naše zasedbene oblasti priob-čile to celo v francoskih listih med vojni-mi poročili, kajti strah, (oziroma slaba vest,) ima debele oči. »Tribuna« je pisala nekako tako: Že dolgo časa so slutili ka-rabinerji v Kobaridu, da imajo kmetje v okolici, zlasti v gorah, skrite cele maga-zine orožja. Takratni komandant karabi-nerjev v Kobaridu, pa je potuhtal imeni-ten načrt. Preoblekel se je v civilno oble-ko in šel k nekemu kmetu, kjer je slutil, da se bo kaj več dobilo in se predstavil kot nakupovalec starih pušk itd. Kmet mu jih je obljubil proti dobri nagradi in povedal še za druge. Tako je bajje prišla na dan velika zarota, slavno odkrita po karabinerji. Nazadnje so bili pohvaljeni vsi gospodje karabinerji, posebno pa še ko-mandant — naveden je kar imenom — ker mu je prišel tak imeniten strategičen načrt v glavo. — Razume se, da je vsa stvar prav po laško zavita in zlagana, ker drugače od teh ljudi niti ne pričakujemo. Resnica pa je to: Ljudje po okolici Koba-rida so nabirali že dalje časa po gorah sta-oro železje, razen orožja, ki je ostalo po vojni in ga vozili v Kobarid, kjer je bilo zbirališče. Neki pritepenec iz Italije, ki je take stvari nakupoval, je začel hoditi okrog ljudi in jih nagovarjati, naj pobirajo še stare puške. Kazal je tudi neko dovo-ljenje in ljudje so verjeli ter mu jih vozili. Ko so naložili zadnje voze, jih obstopijo naenkrat vojaki in preoblečeni karabiner. Može in fante, ki so orožje nabirali, so aretirali, orožje pa zaplenili. Tudi onega pritepenca so uklenili, ker je imel tudi po-narejeno dovoljenje za nabiranje orožja, toda le za kratek čas. Drugi dan je bil že prost, medtem, ko so naši ljudje sedeli par dni v zaporu. Povrniti so morali tudi ves denar, ki so ga že zaslužili z nabiranjem pušk.

— Marija Celje. Dne 29. pret. m. ob 10. uri zvečer sta prišla dva zlikovca v orožniški obleki k vdovi Drekonja, češ, da prinašata važne dokumente iz Kanala. Ko je gospodinja slišala, da so orožniki, in da prinašajo kako važno sporočilo za njo, ki je vojna vdova, jim je odprla. Prašali so jo, koliko sob ima. Ko jim je pokazala sobe, so rekli, da ima ponarejen denar. Ona je to tajila, na kar se je izvršila pre-iskava. Našli so 2000 Lir in 4000 avstr. kron, katere so deli v zavitek, in vse sku-paj odnesli s seboj. Poleg tega so odnesli tudi zlate prstane in uhane. V hiši ni bilo nobenega moškega. Ista dva sta se isti večer oglasila tudi v Britofu pri družini Znidarčič p. d. »Lazar« ter jim odnesla 500 Lir. Pozneje sta se oglasila v tretji hi-ši pri Berniku v Logu; tu sta se zado-voljila z žepno uro.

— V Višnjeviku v Brdih je bil 18. t. m. zvečer ukraden iz hleva konj, mo-čan, siv, posestniku Antonu Sirk, in od-peljan proti stari ital. meji. Odpeljal ga je

rok je bil za Božiča pravcati blagoslov, ki je padal nanj v obliki maščobe. Nobeno čudo, saj je že prej podpirala Božička pri hiši tri vogle in ko je prevzela tašča še čet-rti vogel na svoje rame, ni imel Božič skoro nobenega dela. Debelil se je od dne do dne bolj in bolj, dokler ga nista dobili nekega lepega jutra Božička in njene mati mrtvega v postelji. »Kap ga je zadela!« so govorili sovaščani, prozaični ljudje, ki so menili, da povzročajo smrt edino le bole-zni. Zdravnik pa, ki je prišel takoj k mrliču, je imel blago dušo in čuteče srce. Bil je kolikor toliko pesniški navdahnjen, saj je bil spesnil v peti šoli krasno pesem, radi katere se je njegova izvoljenka zaljubila v drugega. Poznal je tudi bajke in vedel, da ne umirajo v njih ljudje za navadnimi bo-leznimi. V Božičevem slučaju je pa imel zdravnik še vse polno aparatov s seboj, tako da je videl z njimi globokeje kakor pa neuko ljudstvo. Z njihovo pomočjo je dognal, da je napravila edino le zlata taš-ča konec Božičevemu življenju in — tej bajki.

— To bajko je pravil oče svojim otrokom. Preden jo je začel, se je bil prepričal, da je šla že spat babica, njegova tašča. Ni ma-ral namreč, da bi mu segala med pripove-dovanjem v govor z opombami in med-klici.

hlapec Bledič Pio iz S. Leonarda pri Vidmu, ki se izdaja za rusk. voj. ujetnika. — Kdor bi konja našel oz. izsledil, dobi 500 Lir nagrade.

— **Sv. Peter na Beneškem.** Iz videmskega časnika »Il Friuli« doznavamo, da se je vlada vendar odločila za potrditev Sempeterskega župnika preč. gosp. Petričiča, kateremu je bila odrekla kraljevo potrdilo zaradi slavošilstva. Omenjeni časnik je mnenja, da se je vlada premislila vsled odločnega nastopa slovenskih obč. Gospodu župniku čestitamo.

— **Lesi.** Na shod sv. Valentina, dne 14. tekočega meseca, so blagoslovili nov kip Sv. Valentina, nove orglje in je prvič nastopilo pevsko društvo. Vsa zasluga gre ondotnemu gospodu kaplanu.

Politične vesti.

— **Italijanska zbornica** je razpravljala v posameznih členih žitnega zakonskega načrta v novi, nekoliko izpremenjeni obliki. Socialisti so opustili s pompom napovedano obstrukcijo in pogoreli na vsi črti.

Na ponedeljski seji je zbornica proti socialističnim glasovom sprejela prvi in drugi člen žitnega zakonskega načrta, ki ju je vlada predložila v novi popravljani obliki.

Prvi člen pravi: Izdatki za nabavo žita se imajo pokriti: 1. z izkupičkom, ki se ga dobi za prodajo žita od deželnih žitnih konsorcijev; 2. z dohodki izvanrednih davčnih doklad, ki jih določa ta zakon.

Člen drugi se glasi: Žito, namenjeno izdelovanju kruha in navadnih testenin ali kakorkoli človeški prehrani, izvzemši riž, se bo prodajalo deželnim žitnim konsorcijem po povprečni ceni domačega rekviriranega žita, vstevši vse stroške rekvizicije, uprave, prodaje itd.

Tretji člen določa različne cene za manjše in večje hlebe. Ta in ostali členi zakonskega načrta so bili sprejeti na današnji seji. S tem je bil zakon takorekoč sprejet in zbornica se bo mogla pečati z drugimi silno važnimi zadevami.

Govorili so tudi o razpustu zbornice in o razpisu novih volitev.

Važna točka zborničnega zasedanja je državni proračun. Vkljub povišanju krušne cene bo samo pri žitu znašal prihranek še vedno nekaj milijard. Treba bo najti kritja za okroglo 10 milijard primanjkljaja. Skoraj gotovo si bo država pomagala tudi takrat z najetjem posojila.

Dalje je zbornica še vedno razpravljala o raznih členih žitnega zakonskega načrta. Zvišujejo se razni dohodninski davki.

Sedmi člen govori o davku na vino, ki je določen na 30 lir za hektoliter. Ta davek se bo pobiral na pridelite iz leta 1920 in 1921 in tudi na ostanke prejšnjih let. Po žitnem zakonskem načrtu pridejo v razpravo manjše in manj važne zakonske predloge.

Ministrski svet je tudi seji sklenil, da se ukine vojno stanje v Julijski Benečiji.

— **Položaj na Reki.** Kot poroča »Pučki prijatelji«, se je položaj na Reki po d'Annunzijevem odhodu precej spremenil. Vstanovila se je »Reška jugoslovanska stranka«; tri reške stranke so se združile »Reško patrijotično zvezo«. V ti zvezi je tudi »Reška jugoslovanska stranka«. Zveza ima namen, da sporazumno dela proti italijanskim aneksionistom in fašistom. »Reška jugoslovanska stranka« je izdala proglas, v katerem pozivlja vse Jugoslovane na reškem ozemlju, da se združijo v nji brez razlike političnih načel, strankarskih ali plemenskih pripadnosti. Vsakdo se mora vpisati v stranko, da s tem doznajo, koliko jih je. Tudi kdor je šel z Reke in se želi povrniti, se mora vpisati; kdor se ne vpiše, je znamenje, da se ne mara več povrniti. »Kdor je izven stranke, ta prepreduje vresničenje naših največjih narodnih ciljev. Znani italijanski avtonomist Gotthard je poslal listu »Vedetta d'Italia« odprto pismo, v katerem odgovarja omenjenemu listu, da ni res, da bi bil kateri Italijan na Reki preganjan. Pravi pa, da ne bodo dopustili, kar bi ne dopustil nihče, da bi prihajali iz Italije na Reko pomnoževati redke vrste fašistov in da ti izrabljajo gostoljubje s tem, da se omešavajo v notranje zadeve države. Pravi: Ko so vaši ljudje oboroženi napadali ljudi, ropali trgovine, tedaj ste jih imenovali »junake«. Na Reki se ne sramo-italijanska zastava, toda glasno se zahteva njeno odstranitev, ker pomeni iredentizem in izzivanje. Zastava reške države ne more biti drugačna kot stara zastava mesta Reke (rdeča-bela-žolta) z »Indifferenter« v sredini. Jugoslovanska ali italijanska zastava pa značita na Reki politiko iredentizma in morata biti izključeni kot znak neodvisne reške države. Določitev pa spada v konstituantno. — Še mnogo drugih zanimivosti ima ta odgovor, ki je predolg, da bi ga priobčili v celoti.

— **Londonska konferenca.** V Londonu se vrši konferenca zaveznikov, ki namerava rešiti več važnih mednarodnih vprašanj. Tudi vprašanje Nemčije in posebno Nemške Avstrije je na dnevnem redu. Navzoč je nemški zastopnik. Tudi dva

avstrijska zastopnika prideta v London, da se pogovorita z zastopniki entente v finančnem in gospodarskem položaju Nemške Avstrije ter da skušata dobiti posojilo. Pokazati hočeta, da bi postal položaj avstrijske republike skrajno brezupen, ako se stvari temeljito ne izpremenijo.

Angleško javno mnenje je za nepopustljivost proti Nemčiji. »Daily Express« pravi, da je Lloyd George s tem, da se je postavil na stališče svoje obveze, da bo Nemčiji storil plačati do meje njene zmožnosti, tolmači mnenje vsega angleškega naroda. List dostavlja, da ima angleška vlada namen držati to svojo obvezo in Nemčijo prisiliti, da plača. List zaključuje: Razen nekaterih ljudi, ki imajo sožalje le za naše bivše sovražnike, bodo vsi Angleži na strani Francije in bodo podpirali njene zahteve. Istega mnenja je »Morning Post«. Nemčiji je dano 10 do 15 dni časa, da naznani svoje prve pripombe k noti, ki ji jo je poslala reparacijska komisija o vrednosti škode, katero so zavezniki pretrpeli. Te pripombe se bodo morale izročiti zaveznikom, ki si pridržujejo ravno toliko časa, da jih proučijo.

Grof Sforza je dejal, da upa, da se bo v Londonu našla formula, ki bo sprejemljiva za vse. Ves svet bi se oddahnil, ko bi si mogel reči, da je londonska konferenca zadnja.

»Matin« piše o londonski konferenci sledeče: Glede vzhodnega vprašanja ni videti, da bi prišlo hitro do sporazuma. Grki imajo to dobro, da bodo lahko kar zahtevali, naj se izvrši že podpisana pogodba in naj se upošteva njih 100.000 mož ki jih imajo v Mali Aziji. Turki pa so nedelini in se ne bodo lahko sporazumeli. Angleški tisk ne veruje v možnost sporazuma med Grki in Turki. Listi že govorijo o grškem načrtu za novo vojno v Mali Aziji. Vprašanje je le, kako bi se takšno podjetje zalagalo z denarjem.

Zadnja (uradna) poročila pravijo, da so se zastopniki angleške, francoske, italijanske in japonske vlade sestali dne 21. t. m. v palači Saint James. Govorili so o položaju v Mali Aziji. Lloyd George je Grke na dolgo izpraševal o grških močeh, sredstvih in namenih v Mali Aziji. Grki so navdušeno odgovarjali trdeč, da so v stanu Turke premagati. Grki so stori-ili vse mogoče, da bi prepričali zaveznike, da mora sevreska pogodba ostati neizpremenjena. Vsa Grška, vse stranke na Grškem za to, da se ta pogodba ohrani. Grška da je pripravljena na novo mobilizacijo in bo gotovo v stanu napraviti red in mir v Mali Aziji. Seja se še ni završila.

— **Novo železniško zveze.** Med Jugoslav., Italijo in Avstrijo je dosežen sporazum glede nove zveze viakov. Od 1. junija bodo vozila med Trstom in Dunajem čez Logatec in Ljubljano dva vlaka. Lloyd Express dobi drugi razred ter bo do 30. septembra vozil vsak dan. Do tedaj se bo pretvoril v dnevni in direktni vlak čez Logatec št. 702 in 703.

— **Francozi zapustijo Kotor** koncem tega meseca, kot je sklenila poslaniška konferenca v Parizu.

— **Ljudsko štetje na Čehoslovskem** se vrši te dni. Zanimivo bo vedeti, koliko bodo našli Nemcev. Saj je znano, kako so znali Nemci v bivši Avstriji v takih slučajih na umeten način obdevalnega jezika pomnožiti svoje vrste. Danes tega ni in nemški otoki izginjajo. Na Češkem so preje našli skoraj 4 milijone Nemcev, danes jih bo gotovo mnogo manj.

— **Ustavni načrt zemljeradnikov** v Jugoslaviji je zanimiv. Med drugim določa sledeče: Privatna lastnina se v načelu priznava. Ekspropriacija se predvideva samo v korist države, samoupravne jedinice in zadruge proti plačilu odškodnine. Kmeti in kolonski obožniki se ukinejo brez odškodnine. Kdor ne obdeluje in izkorišča svoje zemlje razumno, se mu odvzame in izroči drugemu. Z zakonom se odredi minimum zemlje, ki se ne more razdeliti med naslednike niti prodati. Istotako se z zakonom onemogoči nastanek novih veleposestev. Država jamči za nakupne zadruge in mora subvencionirati zadružne blagajne najmanj s 5 pro mille državnega proračuna. Država mora ustanoviti istotako najmanj 10 združnih skladišč oz. železniški progji, ako se interesirane pravne osebe za to izjavijo. Vsa industrijska podjetja se morajo socializirati po pravičnem odkupu. Člen 110 načrta predvideva udeležbo delavcev na čistem dobičku podjetij. Kmetje in delavci imajo pravico kontrolirati podjetja, ki jim dobavljajo surovine. Na izvoz poljedelskih proizvodov se ne sme naložiti nobena carina; enako se ne sme omejiti izmena kmetijskih proizvodov v notranjosti države.

— **Zveza narodov.** Svet Zveze narodov je zboroval dne 21. tm. v Parizu in sestavil posebno komisijo za pripravljanje shoda, na katerem se bo razpravljalo o mednarodnih prometnih zvezah in ki se bo otvoril v Barceloni dne 10. marca. Povabljeni bodo zraven tudi Nemčija, Ogrska in Ekvator. Tudi se je govorilo o spremembi pravilnika.

— **Zveza med Poljsko in Francijo** bo podpisana baj še ta teden, ko bo besedilo popolnoma urejeno.

— **Zedinjene države** so odpoklicale vse čete iz Evrope. Bilo je ob Remu še 5400 mož.

— **Položaj na Irskem** se ni izboljšal, ampak raje poslabšal. Kralj je imel sicer prestolni govor, v katerem je obljubil samoupravo in enotnost dežele. To je pa še daleč od sanj Ircev, ki zahtevajo popolno neodvisnost. Angleška vlada je razširila vojno stanje na vso irsko ozemlje. Irski se pojavljajo v močnih četah po 100 do 200 mož in napadajo vojaštvo. Fenijanci so začeli nastopati tudi izven Irske, na Angleškem, kjer so zažgali več tovaren. Ti delajo angleški vladi res sive lasé, umni so, pogumni in nevpogljivi.

— **Vojna zveza med Poljsko in Rumunijo** se je osnovala radi obranitve južnih vzhodnih mej. Dogovor določa vojaško posredovanje v slučaju, če bi rdeče čete napadle eno ali drugo imenovanih držav. Poljska pa še danes nima trdnih mej, ker mir v Rigi še ni podpisan.

— **Brezposelnost na Angleškem.** V poslanski zbornici je delovni minister Mack Namara izjavil, da je število brezposelnih naraslo od 350.000 meseca oktobra lanskega leta na 1.039.000 11. februarja tega leta. Delovno ministrstvo si na vso moč prizadeva, vpostavi angleško industrijo. Medtem pa izdeluje zakonski načrt, ki predvideva zvišanje dosedanje brezposelne podpore.

— **Volitev v pruski deželni zbor.** Po zadnjih vesteh o izidih volitev so dobili nacionalisti 57, ljudska stranka 46, center 67, demokrati 17, večinski socialisti 95, neodvisni 29, komunisti 23, gospodarska 2 poslance. Skupaj 336 poslancev.

— **Predsednik Masaryk** je obolel, toda zdaj mu gre na bolje. Šel se bo zdraviti na jag, kakor hitro bo mogel.

— **V trgovskih pogajanjih med Čehoslovako in Nemčijo** se je v vseh glavnih vprašanjih že dosegel sporazum.

— **Čehoslovaska in Rusija.** Tudi med Čehoslovako in Rusijo se vrše priprave za obnovitev trgovinskih stikov; le veliko tehničnih težav bo še treba premagati.

Domače vesti.

— **Pevsko in glasbeno društvo v Gorici** sklicuje občni zbor v nedeljo, dne 27. februarja t. l. ob 11. uri predpoldne v Trgovskem domu, 1. nadstropje levo. — Dnevni red: 1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Poročilo odbora. 3. Poročilo pregledovalcev računov in odobrenje letnih računov. 4. Volitev odbora in pregledovalcev računov. 5. Sprememba društvenih pravil. 6. Slučajnost. — Člani so vabljeni, da se vdeležijo polnoštevilno. — Odbor.

— **Vsem kmetijskim združenjem!** Dne 3. t. m. se je vršil pri sv. Jakobu v Trstu sestanek Kmetijskih združenj anektiranega ozemlja. Na tem sestanku je bila sprejeta nastopna reslucija: Ker bi se v slučaju, da bi bile vse Kmetijske organizacije pripravljene likvidirati in se združiti na podlagi enotnih pravil, vsa stvar preveč zavlekla, se sprejmejo pravila Kmetijske in Vrtnarske Gospodarske Zadruga v Trstu kot enotna pravila vseh Kmetijskih organizacij, ki naj bi se po potrebi spreminila na prihodnjem občnem zboru zadruge. Izvoli se zato poseben odsek, ki se ima zato pobrigati. Izvolil se je odsek, v katerem so zastopani vsi kraji anektiranega ozemlja. Podpisani odsek pozivlja vsa Kmetijska združenja na anektiranem ozemlju, ki so pripravljena se podvreči omenjenemu sklepu, da to takoj javijo na naslov: Stanko Čok, Kmet. in Vrt. Gosp. Zadruga, Trst, ul. Raffineria 7. — Pripravljajni Odbor — Stanko Čok.

— **Učiteljsko društvo za goriški okraj** bode zborovalo v četrtek 3. marca ob 10. uri predp. v Gorici, Via Municipio št. 4. Ker se bode razpravljalo o važnih vprašanjih katere bode rešiti na prih. uradni okrajni skupščini, se pričakuje polnoštevilne vdeležbe.

— **Opozarjamo občinstvo** na oglase iz Jugoslavije in jih toplo priporočamo!

— **Pevsko in glasbeno društvo v Gorici** ima svoj občni zbor v nedeljo, dne 27. febr. t. l. ob 11. uri predpoldne v Trgovskem domu v Gorici.

— **Kmečka posojilnica v Prvačini r. z.** z n. z. vabi svoje člane na redni občni zbor, ki se bode vršil dne 13. marca ob 3.30 pop. pri g. Pahorju. Dnevni red: 1.) poročilo načelstva, 2.) odobrenje računov, 3.) volitev načelstva, 4.) volitev nadzorstva, 5.) slučajnosti. V slučaju nesklapnosti se vrši drugi občni zbor nedeljo potem ob isti uri.

— **Predavanje na Idriji.** Dne 6. marca ob 3 pop. v gostilni Mikuz predavanje glede združništva: Odbor Km. in del. gosp. zadruge na Idriji. Ker je velikega pomena za vse naše ljudi, pričakuje se obilna udeležba.

— **Vzajemna zavarovalnica proti požaru v Ljubljani** naznanja svojim članom, da je njen krajni zastopnik za Pečine in okolico g. Ign. Pisk, stanujoč na Pečinah št. 60. Tem potom, opozarja vse člane v krajih Ponikve, Pečine, Vrhn in Šentvid-

ška gora, Polje, Prapetnabrdo, Roče in Slap, da svoje zavarovanje zvišajo in obnovijo po sedanji vrednosti, ker nekateri so zavarovani za tako nizke vsote, da bi v slučaju požara trpeli občutno škodo. Zato nobenega pomisleka, ampak vsi zvišajte svoja zavarovanja, samim sebi v korist. Zavaruje se vse lahko, kakor: poslopja, razne premičnine, cerkve, zvonove itd.

— **Tolminskemu učitelstvu na znanje!** Pri civ. komisarijatu za tol. pol. okraj soba št. 10 v Tolminu je na razpolago za učitelstvo tol. pol. okraja nekaj ženskega in moškega volnenga blaga in moških čevljev. Kdor reflektira, naj si čimprej ogleda. — Predsednik.

— **Ravnateljstvo nekdanjega slovenskega moškega in ženskega učiteljskega v Gorici** naznanja, da je po nalogu generalnega civilnega komisarijata v Trstu oddal ves arhiv ravnateljstvu slovenskega učiteljskega v Tolminu. Prošnje za duplikate izpričeval itd. naj se od sedaj naprej predlagajo omenjenemu zavodu v Tolminu. Poleg katalogov slovenskega oddelka ženskega učiteljskega, katalogov moškega učiteljskega v Gorici in zaposlovalnih tečajev v Ljubljani, se nahajajo v Tolminu tudi katalogi štirirazredne moške in osmerazredne dekliške vadnice. — Toliko sl. občinstvu na znanje.

— **Prireditev učiteljskih in kandidatnih iz konvikta Škodnik v Tolminu** in iz konvikta Dante Allighieri v Gorici v dvorani manzinižancev se je vršila pretečeno nedeljo. Navzočih je bilo precej ljudi, izmed Slovencev samo kakih trije ali štiri, da bi videli, kakšna bo ta narodno politična in zblizevalna prireditev. Slovenci so peli par pesmi baje zelo slabo. To je bilo tudi vse. Vse drugo je bilo italijansko, tudi so peli slovenski gojenci malo italijansko opereto, kako, si lahko vsak misli. Gojencem ne rečemo nič, saj vemo, kako vzgojo in kakšen pouk uživajo, iti morajo kamor in delati kar jim drugi ukažejo. Prireditev je imela svoj prozoren, dejali bi političen pomen. Na zvit način so Italijani formalno napravili ta poizkus zblizevanja, ki je udarec v obraz našemu narodu, če pomislimo, da so slovenski gojenci peli samo dve slabo naučeni slovenski pesmi, a tudi celo italijansko opereto, italijanski gojenci pa niso peli niti ene slovenske pesmi. Kapljica v morje, kaj ne? Kot bi psu vrgli kost. In slovenski profesorji slovenskega učiteljskega v slovenskem Tolminu se ne zavedajo te zausnice? Če je Italijanom res kaj za zblizevanje obeh zavodov, ni treba prirejati dragih izletov v goré in jih potem vračati v Gorici, ampak naj lepo predstavijo slovensko učiteljske iz Tolmina v Gorico; na ta način bo zblizevanje popolno in stiki trajni. Ali ni res? Na ta način bomo tudi mi verjeli, da je njih misel resna; dokler se pa to ne zgodi, bomo prepričani, da vganjajo samo ostudno igro.

— **Nagla pošta.** Že smo parkrat poročali, kako »naglo« pošto imamo pri nas. Da ne lažemo nam še posebno jasno izpričuje brzojavka, ki je v naših rokah in ki jo lahko pokažemo vsakomur, tudi poštnemu ravnateljstvu, če je treba. Brzojavka ki je bila odposlana (po poštnih čatih sodeč) iz Gorice dne 29. januarja, je prišla naslovljencu v Avče v roke srečno že 12. februarja t. l. Tedaj iz Gorice v Avče 14 dni. Mislili bi si lahko, da so Avče najmanj v severni Sibiriji kje in ne par postaj od Gorice. Ker je pa bila brzojavka naslovljena v Levpo, je rabila do naslovljenca ravno 16 dni. Iz tega je razvidno, da naslov »brzojav« ni več na mestu, morali bi mu dati drugo, primernejše ime. Isto se godi tudi drugim pošiljkatvam.

— **Trigonometrična znamenja.** Civilni komisariat za Trst in okolico razglašča: Na ozemlju Julijske Benečije se vpostavlja trigonometrična znamenja, ki bodo služila pri razmejitvi. Prebivalstvo se opozarja, da je najstrožje prepovedano poškodovati ta znamenja. Znamenja so bele markacije na neometanih zidovih, lesenih drogih itd. Podpisan je civilni komisar.

— **Deklico siroto** od 10 do 12 let sprejme družina. Oglasiti se je v »Slov. sirotišču v Gorici.

— **Č. g. novomašnik Mirko Brumat** iz Šempetra pri Gorici, iz ugledne družine tamošnjega poštnega uradnika, je bil na bogoslovski fakulteti v Inomostu promoviran za doktorja bogoslovja. Iskrene častitke!

— **Umrla** je v Gorici dne 21. t. m. g. spa Neža Dugar, soproga pokojnega g. Luke Dugarja. Bila je 14 let bolna in vedno v postelji. Svoj čas je bila blagajničarka društva »Skalnice«. Bog ji vse stotero poplačaj!

— **Umrla** je dne 14. t. m. v Malovšah pri Črničah obče spoštovana, ugledna gospiča Cigoj, v starosti 35 let. Bila je skozi 14 let v službi v rovinjski jetnišnici. Življenjske prilike so bile nanesle, da je padla v neozdravljivo žalost, ki ji je izkopal prezgodnji grob. Naj počiva v miru!

— **Surovost.** Na novega leta dan sta šli dve osebi iz Kanala po cesti na izprehod. Za njima pridrvi vojaški avtomobil.

Omenjeni osebni sta se stisnili h kraju ceste, avtomobil pa naravnost za njima. V zadnjem trenutku sta skočili osebni eno stopinjo navkreber s ceste in se tako izognile gotovi nesreči. Mimo vozeči vojak v avtomobilu pa so se krohotali. Na kraju ceste se je dobro poznal obris kolesa. Edina sreča, da se je bilo mogoče ogniti; kaj bi se zgodilo, če bi bil ob kraju zid? — To poročilo ni edino te vrste. Podobnih stvari nam vedó ljudje povedati vse polno. Pa se čudimo, če je toliko nesreč.

+ **Tatvina.** V nedeljo zjutraj ob 2. uri popolnoči so neznan zlikovci ukradli Antonu Znidarčiču v Logu pri Marjinem Celju 2 konja z vso opravo, med tem, ko je v hlevu spalo osem ljudi. Priti so morali v hlev skozi okno ter odmaknili zapah. Sumi se, da so potrosili onim, ki so spali, kakšen vspanec, da se ti niso prebudili. Konji so bili najbrže odpeljani skozi Kobalarje v Brda, ker je pri Kobalarju isto noč zmanjkal voz. Voz je bil preobleden z drvmi, katere so razmetali po tleh ter voz odpeljali. Konja sta velika, sivkasta — eden je sivkasto-črn in drugi sivkasto-temno rujave barve (kot zemlja.) — Kdor bi zvedel zarje, ali kdor bi konje zasledil, dobi 500 Lir nagrade.

— **Iz Praprotnega brda pri Šentviškogori.** Dne 9. t. m. je v cvetu dekliške dobe, večno v Gospodu zaspala Rozka Kogoj v starosti 22 let. Nad eno leto je hirala na jetiki, kateri je podlegla. Bila je priljubljena ne-le med tovarišicami, to je pričal njen svečani pogreb.

+ **Tatvine.** V Gorici mnogo krađejo. Na Piazza Duomo so ukradli nekemu gospodu površnik, vreden 600 L. Nekemu drugemu je bilo ukradeno kolo v vrednosti 900 Lir, ki so ga pa takoj nato našli. Na Verdijevem tekalšču so ukradli obleke, dva para čevljev in perilo v vrednosti 1800 Lir.

+ **Arretiran** je bil neki Rudolf Hrovatin radi postopaštva; delati se mu ni ljubilo in je raje pohajkoval po mestnih ulicah. — Tudi delavec Peter Miconi v neki opekarni je bil arretiran, ker je nedavno prodal plašč, o katerem sumijo, da ga ni dobil po poštenu poti.

Razno.

* **Koroški Slovenci** si živo žele, da pridejo v Jugoslavijo. Kot poročajo listi, je neka družba pri spiritistični seji vprašala, kdaj zopet pridejo Jugoslavlani na Koroško. Dobili so odgovor, da čez sedem tednov. To so izvedeli nemčurji in šli vprašati tudi oni, dobili so isti odgovor. Oblast je seveda nastopila proti temu slovenskemu proroškemu krogu, ker ve, da bo šla, če zopet pridejo Jugoslavlani, v katere trdno verujejo koroški Slovenci. Ta čas ni daleč.

* **Igrače.** Nemci stradajo kruha; vojni polom jih je spravil v tak položaj, da se vse prej nego zavidanja vredni. Najhuje je zadeta Nemška Avstrija. Ravno te dni zboruje neka mednarodna komisija, da jo reši, če bo mogoče. Med tem pa se na Dunaju pečajo z otročarijami, ki nimajo para. Dramatik Schnitzler je spisal igro »Reigen«, ki je do danes ni pustila cenzura na oder. Pred časom je dunajski župan dovolil vprizoritvev in Dunaj je drl v gledališče. Minister pa je preko župana vprizoritvev prepovedal in tako je nastala prava anarhija, zakaj »Reigen« so igrali dalje še z večjim vžitkom. Zdaj pa so demonstranti napadli gledališče med predstavo, jo prepredili in pretepali gledalce. Tako je škandal vsak dan večji. Ne bomo se prepirali radi vsebine igre, gotovo je, da te predstave niso ravno čednostne, all značilno je, kako je našel ta težki in resni čas majhne in otročje ljudi.

* **Irski bojovníki.** O zares predrznem pogumu irskih narodnjakov nam priča sledeči dogodek, ki se je pripetil v Dublinu, t. j. tam, kjer se nahaja glavni stan angleške vojske, ki ji je naloga, da bi ukrotila Irce. V dublinskih zaporih je bil zaprt fenijanec Francis Teeling, ki je bil pred kratkim obsojen na smrt, ker je ubil nekega angleškega poročnika. Dne 15. t. m. zvečer se je pred ječo ustavil avtomobil, na katerem je bil en častnik s 16. možmi. Vsi so bili oblečeni v pravilne angleške uniforme. Častnik je skočil z avtomobila in šel k poveljniku ječe. Pokazal mu je popolnoma pravilno povelje, da se mu ima izročiti na smrt obsojeni Teeling. Poveljnik ječe se ni mogel upirati pisanemu povelju ter je jetnika izročil. Vojak so ga spravili takoj na avtomobil in nato izginili v mraku. Kmalu pa je poveljnik ječe začel dvomiti. Vprašal je višjo oblast pojasnila in tedaj je izvedel, da so bili ti angleški vojaki le preoblečeni fenijanci, a pisano povelje ponarejeno.

* **Cene kavi se ne zvišajo.** V sled zvišanja ažijske na cariske pristojbine od 200 na 300% se zviše cena kavi, ki se uvaža v kraljestvo, za 130 lir pri kvintalu. Isto tako bi se morale zvišati tudi prodajne cene. Finančno ministrstvo pa je sklenilo sporazumno s upravo državnega monopola, da ostanejo prodajne cene neizpremenjene in da prevzame omenjena upra-

va nase troške, ki jih bo povzročilo zvišanje ažijske.

TREZNOST.

Ta ali oni danes zabavlja nad svobodo, ki vlada v Ameriki, kjer s postavo branijo piti vino in druge alkoholne pijače, ki so v škodo človeštvu. Pojmi o svobodi so seveda zelo različni in le zelo jasno je, da trezni britski narod ne razume svobode na ta način, da bi se smelo svobodno pijančevati in vganjati druge nemoralnosti, svobodno napadati ljudi, ki so druge vere ali drugega prepričanja. Svoboda naj bo zadržana v vseh onih slučajih, v katerih gre za napredek človeštva, za razvoj vseh dobrih sil, ki so v njem. Seveda, če pri nas razumemo svobodo ravno nasprotno, da v njenem imenu napadamo ljudi druge narodnosti, sloja ali prepričanja in jim kratično svobodo naravnega razvoja, po drugi strani pa smemo piti do nezavesti, plesati do blaznosti, razbijati kulturne prireditve in rjoveti kot kanibali, potem seveda, da nam ameriška svoboda ne vgaia, četudi se zdi morda v resnici pretirana. Prepoved alkohola v Ameriki je izzvala huđe boje. Stvorile so se cele stranke. Tu in tam so se pri volitvah bili samo za eno točko programa: ali bomo še pili ali ne? Tudi od novega ameriškega predsednika so pijanci pričakovali rešitve. Toda tudi on je abstinent. Nekateri pravijo, da se v Ameriki še mnogo pije, seveda skrivaj, a da se pije več, ni verjetno. Pivo, v katerem je več kot pol odstotka alkohola, je v Ameriki postavno prepovedano. Na skrivaj prodajajo štiri in pol odstotno pivo po 50 centov steklenico. Žganje je mogoče dobiti samo v lekarnah kot zdravilo. Posebne akcijske družbe ga daje dostavijo na posebno željo in za visoko ceno na dom; verižništvo z alkoholom cvete. Toda tudi to zadnje vest moramo sprejeti z rezervo, če pomislimo, da je ameriška postava stroga in njeno izvajanje brezobzirno.

Tudi proti tobaku se pripravlja hud boj. Listi so že poročali, da je prepovedano kaditi na cesti, med tem ko je bilo že preje prepovedano prodajati tobak mladoletnim. (Ta zadnja prepoved in pa predaja žganja je veljavna tudi v Sloveniji.) Da bodo tudi kajenje zelo omejili, je verjetno; kajenje na cesti ali v javnih prostorih pa ni niti higijeno, niti lepó.

Tretje zló, ki ga hočejo Amerikanci zareti, ali vsaj narediti nenevarnega, je kinematograf. Kinematografi bodo v bodoče pod kontrolo državnih oblasti. Noben pameten človek ne bo proti temu zakaj ta Edisonova iznajdba, ki bi lahko služila kot dobro vzgojno sredstvo, je danes v rokah raznih špekulantov samo prijeten mik, ki vabi ljudi v svoje prostore in jim izvablja denar. Ni en slučaj, ko so mladi zločinci, vlomilci in morilci, izpovedali, da jih je zapeljal v dejanje in jim dal potrebnih pojasnil za zločin kinematograf.

Evropa pa se Ameriki čudi in jo gleda kot bajko. Neki nemški list je pred kratkim pristavil takemu poročilu: »Vse to zveni kot slaba šala, toda je krvava resnica.« Ta »krvava resnica« bo Amerikance ohranila; ti bodo pa z nasmehom zrlí nad Evropejce, ki »bšejšo krog lastne rakve«, kot pravi Rabin dranat Tagore in vendar mislije v svoji pijanosti, da so trezni in da je ni nad svobodo, ki dovoljuje samomor, zabranjuje pa svobodni razvoj vseh zdravih sil ljudstva.

Prosveta.

Novi rod. Druga številka prinaša tole vsebino: S. Sardenko: Na preji. (Pesem). — Igo Gruden: Na Krasu. (Pesem). — Peterlin - Petruška: Jesen. (Pesem). — Ks. Meško: Mali koroški trpin. — France Bevk: Polžek nese v mlinček. (Pesem). — Fr. Žgur: Zvonovi. (Pesem). — M. M.: Postanek cerkve v Sp. Idriji. — S. Sardenko: Na žagi. (Pesem). — M. M. Idrija pred potopom. — VI. Levstik: Žerjav in čaplja. — France Bevk: Skratom je plesal. — France Bevk: Čudno. (Pesem). — Fr. Žgur: Rimska cesta. (Pesem). — J. Soklič: Slavni abstinentje. — Pouk in zabava. — Kotiček malih.

Velika zgodovina jugoslovanskih cerkv. Benediktinec Germain Morin je prišel iz Belgije v Jugoslavijo. Ta učenjak namerava spisati veliko zgodovino jugoslovanskih cerkva. Delo bo izšlo v francoščini. Začel bo pri splitski cerkvi. Nastanil se bo v Zagrebu. — To pot bodi omenjeno, da je prišel prvi benediktinec v jugoslovanske kraje pred tisoč leti, oni so bili središče in prvi začetek naše kulture; napisali so prve spomenike naše književnosti.

Mladika je že izšla v tretji številki; radi strogega pregledovanja naročnikov, da ne bo poznejših pomot in reklamacij, se je razpošiljanje za par dni zakasnilo; naj naročniki oprosté. Tisti, ki niso pričali naročnine, ne bodo dobili lista. — Četrta številka bo dotiskana še ta teden, da dohitimo dosežanje zamude. — Širite list med ljudstvo!

Pismo slovenske matere.

Predvaja za poznejši poklic.

Vsak mož, vsaka žena poseduje večjo množino moči in kreposti v sebi. Če se tega zaveda in zna to uporabiti, se povsje iz središča slabega k dobremu.

Življenje ni praznik. Pomo je skrbi in grenkobe, a ima tudi svoje lepote, ako si jih znamo ustvarjati. Podobno je prazni posodi večje ali manjše oblike, in mi smo tu, ki moramo dati tej posodi vsebino. Od nas je odvisno, s čim in kako je napolnimo, ena glavnih sestavin, ki izpolnjuje naše življenje, je delo. Vse drugo, so dišave, ki življenje sladijo ali ogrenevajo. To je stvar posameznika, a delo je skupna stvar skupna smer človeštva.

Vsako delo, naj si bo priprostega kmeta ali ministerskega predsednika, naj-sibo navadne služkinje, ali slavne umetnice, je potrebno in koristno za življenje; ali najplemenitejše je delo — matere! Ona je vir vsega življenja, solnce v družini, ki oživlja, ki ogreva tudi najneprijetnejše strani življenja. Vse trpljenje, ki ji je dano, pozablja v sredini svojih dragih; žrtvuje se na oltarju ljubezni, ker tu, le tu je njena naloga, naloga njenega življenja.

Biti mati, lepo doni to; a mati, kakor je lepa in zvišena tvoja naloga, tako je težka po vsebini. Vsak rokodelc, vsak duševni delavec, delavka, se pripravlja za svoj poklic in koliko časa! Da, tudi polovico svojega življenja žrtvujejo mnogi v izpolnitvev svojega poklica. Ne ti tako, mati! Kakšne so priprave za tvoj tako važen poklic? Koliko jih je, ki trezno premišljajo in preudarjajo, kaj jih čaka, ko so stopile z ženinom pred altar? »Zena bom,« si misli nevesta. Ali misli pa tudi na to, da bo žena, ki bo možu stregla, mu sladila življenje, rodila otroke, jih gojila in vzgajala? Mislim, da jih je malo, ki trezno preudarjajo in spoznavajo vse to. Glavno je, da bo preskrbljena, da se obvaruje samo na stare dni; na težko in važno nalogo, ki si jo nalaga s poroko, pa se ne-misli še. Mlad človek naj bi se ukvarjal s tako treznimi mislimi, ko se mu še ves svet smehlja, ko vidi le življenja solučno stran, a so mu še skrite neprijetnosti, ki se kopičijo ravno v družinskem življenju?!

Vendarle je bridka resnica, ki se maščuje, ko je prepozno. Premalo se pripravljajo dekleta za svoj, po naravi edino pravi poklic. In kedo greši tukaj? Me, edino me matere, ki ne vzgajamo svojih hčera v pravem duhu, ki zanemarjamo njih vzgojo ravno v najvažnejših točkah. Če so za druge poklice priprave večletne, zakaj ne bi me svoje hčere pripravljale temeljiteje za njih bodoči stan? Tu ima le mati besedo, ker le ona more dejanski dati zadostnega pouka. Ako je mnogo nesrečnih zakonov in nezadovoljnih mož, trkajmo le me same na svoje prsi in priznajmo si, četudi na tihem: naša krivda!

Mati, ti, le ti, boš dajala pred Bogom odgovornost, ako tvoja hči onesreči družino, ker jo nisi zadostno pripravila za njen poklic! Veseliš se, ako se veseli tvoj otrok, raduješ se s hčerjo, ko jo spremljaš po plesih, zabavah. Tvoje oko je polno ponosa ob pogledu na njeno lepoto, njeno mladost. Prav je tako! Veseli se, ker le eno je življenje na zemlji, in to je kratko. A pri tem ne pozabljaš, da ni zabava glavna dolžnost, ki jo izpolnjuješ napram svoji hčeri. Odprí ji tudi pogled v resnost in potrebe življenja. Glej, da bo znala uporabiti, kar se je naučila dobrega od tebe. Ti ji zamoreš in moraš biti zvezda-vodnica, ki jo vodi k dobremu. Zaveda naj se, da je nisi rodila le zato, ker si bila tudi ti nekoč mlada in uživala življenja sladkosti. Spozna naj, da je ona tebi sveta stvar, da jo izročas ti zopet svetosti in je ne prodajáš le pohotnemu uživanju. Ako neguješ, mati, kreposti, ki spe v tebi, neguješ tudi svojega otroka, ki ti nehote sledi. Ti sama in tvoje delovanje v družini bodi tvojemu otroku prvi zgled, na katerega se naslanja v poznejšem življenju!

Matere, dajte nam dobrih hčera, dobrih sinov! S tem ste izpolnile svojo najvažnejšo nalogo. Tako pripomorete k udobnejšemu življenju in manj zlo in greha bo na svetu!

»Edinost« je pred nekaj meseci pri nesla pismo, ki ga vsled pobude naših naročnikov in vsled njegovih zlatih resnic priobčujemo, da ga bodo čitale tudi naše naročnice.

Ivan Baloh:

Moje večerne misli.

Največji junaki ne nosijo odlikovanj javno na svojih prsih.

Pred malim črvom imejmo spoštovanje: on razgleda najtršo desko, da smrtno kal najlepšemu sadju in uniči in požre še človeško telo.

Boljše je, če je kdo slep rojen, kot če slep postane v življenju.

Ko bi odtehtal vse solze, kar jih je svet pretil in primerjal z morjem, bi skotovo gotovo morje imelo manjšino.

Kedar tožiš, da te je zadela nesreča, bodi vedno pripravljen, da te zadene še druga in morda še večja.

Človek, ki hoče koristiti človeški družbi, je ponosen na svoje krvave žulje na rokah bolj, kot na zlate prstane.

Najlepši in najdražji biseri ostanejo še vedno nedolžne oči, ker so najčistejše.

Solčni žarki ne morejo posvetiti v vsak kotiček. Ko bi bilo to mogoče, bi prišlo marsikaj umazanega na dan.

S pivnikom posušimo vsako še tako temno črnilo, vročih solz pa ne posuší noben pivnik na zemlji.

Pravijo, da prebivajo ljudje samo na našem planetu. Prav! Če bi bivali na dveh planetih, bi v sedanjih razmerah iz gole zavisti gotovo trčila skupaj.

Just Ušaj, dež. uradnik.

Nedeljski kmetijski pogovori.

O umnem kletarstvu.

V zadnjih »Pogovorih«, smo pustili naše stare znance v Razumnikovi kleti, kamor je vstopil na poti proti domu tudi Starokopitnež.

Mia čnež došlemu Starokopitnežu: — Ti, Miha, ti si kot kaka vinska mušica; če se le kje kak čepinec odpre, pa si že poleg!

Starokopitnež: — Kaj me vedno gledaš! Res je, da nisem član »Svete vojske«, ali vendar me Tonetovo vino ni izvabilo sem, ker mi po novem načinu kuhano vino ne ugaja. Naši predniki so kuhali mošt na tropinah, pa so imeli taka vina, da je že en sam bokal zvrnil moža v jarek!

Razumnik: — Res je, da so naši predniki imeli tupatam bolj močna vina, kot jih imamo zdaj, ali pomisliti moramo, da so imeli le žlahtne stare trte. Teh žlahtnih trt pa imamo danes zelo malo, ker se je pri cepljenju gledalo le na to, da se je cepilo samo one vrste trt, ki mnogo rodijo, ne gledé na kakovost grozdja. Tudi strupene rose in druge bolezni, ki se z vsemi sredstvi le težko popolnoma preprečijo, niso bile poznane in niso kvarile grozdja. Kljub temu je bil kozarec dobre-ga in zdravega vina po leti velika redkost, ker se je vino vsled slabega ravnanja v kleti navadno že spomladi skisalo in zbirilo. To potrjujejo tudi zapiski starih strokovnjakov. Glede kuhanja mošta na tropinah, menim, da naj se vsak ravna po okusu svojih starih odjemalcev. Ker pa ima na tropinah nič ail mato kuhano vino velike prednosti pred onim, ki je na tropinah dolgo vrelo in vsled tega, ker bi bilo za ugled našega vina koristno, da bi vsi pridelovali enoten tip ali značaj vina, bi ne smel pustiti nihče ob gorkem vremenu nad 48 ur na tropinah. Tako bi pridelovali vino enakega tipa.

Starokopitnež: — kazaje okvir na steni: — Kake »evangelije« si pa tam obesil?

Razumnik: — Skoraj bi rekel, da si uganil. Oni so deset zapovedi umnega kletarstva. Te zapovedi je priobčila »Straža« lanskega leta in meni so tako vgaiale, da sem jih prepisal, del jih v okvir in jih obesil v klet. Jaz se ravnam točno po teh pravilih in ker vem, da marsikdo izmed vas takrat teh pravil ni čital in ako jih je kdo čital, se le malokdo po njih ravna, vam jih bom zdaj prečital na glas. Vse te zapovedi se po večini nanašajo na snažnost v kleti, ki je glavni pogoj umnega kletarstva.

Prva zapoved: Enkrat na teden se mora klet pomesti in podkladije, sode in vso drugo opravo obrisati.

Druga zapoved: Enkrat na teden se morajo vsa vina zaliti z dobrim in čistim vinom.

Tretja zapoved: Vsi prazni sodi se morajo mesečno enkrat izžveplati in dobro zabiti.

Četrta zapoved: Dobro zaprte kleti, v katerih je zrak vlažen in nečist, moramo ob lepem vremenu pri odprtih vratih in oknih prezračiti. Za časa vročih letnih in mrzlih zimskih dni mora biti klet dobro zaprta, če tudi se dela v nji. To je zelo važno, ker promena toplote zelo slabo vpliva na vino. V vinski kleti ne smemo hraniti krompirja, še manj pa kislega zelja in repe, ker se vino rado navzame tega neprijetnega duha.

Peta zapoved: Izpraznjeni sodi se morajo takoj v dveh do treh vodah izprati, ocediti, osušiti, izžveplati in potem dobro zabiti.

Šesta zapoved: Pred vsako uporabo se mora vsa potrebna oprava dobro oprati. Natéga in kozarci za poskušnjo morajo biti vedno kristalno čisti, ker umazana natéga in kozarec zelo slabo vplivajo na vsakega kupca.

Sedma zapoved: Vse pilike se morajo večkrat na leto dobro izkuhati, da se uničijo s tem vse kisove (octove) klice, ki

